

לראש השנה

ניקוד שם הויה ב"ה ושם אדנות

שם הויה ב"ה מנוקד כניקוד המילה לְעֵלָם כפי שרמוז בפסוק "זֶה־שְׁמִי לְעֵלָם" (שמות ג, טו) אלא שאסור לנו להגות את השם הגדול באותיותיו דהיינו יקוק³⁷⁰ לכן כשיבוא שם הויה אנו מבטאים במקומו שם אדנות³⁷¹ "אָד-נִי" כאשר נשמר הניקוד של לְעֵלָם בשינוי קל, שהאלף לא יכולה לבוא בשוא נע כמו בלמד של לעולם, לכן מחליפים בה את הניקוד לחטף פתח.

את שם השם יש לבטא מלרע דהיינו שצריך להאריך בננון של שם אדנות, והעושה מלעיל ומאריך בדלת או באלף אינו אלא טועה³⁷². וגם כאשר שם ה' מחובר במקף למילה שאחריו כגון "בעיני ייאלהיך" (דברים יז, ב) יבוא מעמיד בננון.

את הננון יש לבטא בקמץ-רחב שלספרדים מבטאה כמו פתח מוטעמת (מורחבת)³⁷³, ואם יבוא בפתח הוא שם חול³⁷⁴.

שם אלקים מנוקד בחטף-סגול, חולם וחיריק. בניגוד לשם הויה אדנות, שם אלקים יכול לבוא בהטיות ואז ישתנה הניקוד בסופו כגון "אֶלְקֵינוּ".

כאשר יבוא שם הויה שיש לבטאו כשם אלקים נהגו המדפיסים לנקדו בניקוד שם אלקים, גם כאשר מדפיסים "י"י" כדי להימנע מלכתוב שם הויה. לכן תראה בדפוסים "י"י" לשם אלוקות ו"י"י" לשם אדנות שניקדו אותו בשוא ובקמץ של הניקוד המקורי של לְעֵלָם כדלעיל.

כשיבוא שם הויה (אדנות) עם שם אלוקות יחד עפ"ר יבוא שם הויה (אדנות) קודם כמו בתהלים סט, ז, וישנם מקומות בהם יוקדם שם אלוקות כמו בתהלים סח, כא.

כאשר יבוא שם הויה או אדנות או אלוקות (אפי' חול) אחרי אחת מאותיות השימוש

³⁷⁰ אות יוד ואות הא ואות ואו ואות הא, ונהוג לכתוב קוף במקום הא שלא לכתוב את השם. ויש מחליפים את ההא בדלת.

³⁷¹ לכן אם תבוא אחרי מילה המתחילה בבג"ד כפ"ת הם יהיו דגושים כדין בג"ד כפ"ת לאחר מפיך, שהיוד של שם אדנות מופקת במבטא.

³⁷² וכאשר נמצא בקטע עם מנגינה כמו ה' מלך וכו', אז מצוי הדבר שיש נטיה להפוך מלעיל למלרע ומלרע למלעיל כדי שישתדר בקל עם הנגינה. אך למען האמת צריך לסדר את הנגינה ע"פ הטעם אם מלעיל אם מלרע, ולא להיפך.

³⁷³ עיין בדברינו לעיל בפרשת בלק על אופן מבטא הקמץ הרחב.

³⁷⁴ עיין במסכת שבועות דף ל"ה ע"ב וברמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ו ה"ט.

מש"ה תבוטא האלף כגון "אשר ברך

משה איש האלהים" (דברים לג, א) לכן נקדו את האלף של שם אלקות כדרכה, אולם אם יבואו לאחר אותיות השימוש וכל"ב אז האלף נחה, על כן אין לבטא אותה כשם שאין מבטאים את האלף של "ראש" ו"ראשון". גם המדפיסים "י"י" כדלעיל משמיטים את ניקוד האות הראשונה. לדוג' "י"י אמר אלי" (לא, ב), "י"י הוא ההולך לפניך" (לא, ח) ו"השתחוית לאלהים אחרים" (לז, ז), "עם נושע ביי" (לג, כט) בדוגמאות אלו היוד והאלף בשמות הויה (אדנות) ואלקים אינם מנוקדים כלל. אם יבואו אותיות ב ו-ל בקמץ (ואז הם מבליעים הא הידיעה בהם) לפני שם אלקות אז כן מבטאים את האלף כגון "זבח לאלהים יחרם" (שמות כב, יט), "אין-כמוך באלהים יי" (תהלים פו, ח).

יוצאים מן הכלל "היי אין בציון" (הפטרת ת"ב, ירמיהו ח, יט) ששם האלף נחה כאילו כתוב "הדני" אפילו שבאה לאחר הא של מש"ה. לעומת זאת "ה' ליי תגמלו-זאת" (דברים לב, ו) האלף מבוטאת למרות שבאה לאחר למד של וכל"ב, ויש לבטא זאת כאילו כתוב הלאד-ני" שהלמד בשוא נח ותכופה להא שלפניה למרות שנכתבת בתובה נפרדת. גם "הודו לאדני האדנים" (תהלים קלו, ג) הוא יוצא מן הכלל ומבטאים בו את האלף למרות שבא לאחר למד של וכל"ב.